

Tevékenységi tervek

Tervezett projektek a tevékenységekbe integrált tanuláshoz

A projekt címe: „Nálatok, laknak-e állatok?” (október 4. Állatok világnapja)

A projekt megvalósulásának tervezett ideje: 2023.10.02.- 10.14.

A projekt tervezett indító élménye: Meseösvény

A projekt várható lezáró élménye: Látogatás Eszter néninél és kedvenc állatai megtekintése

A projekt megvalósítása során kiemelt céljaink:

- A természetes gyermeki kíváncsiság felkeltése és kielégítése a sokoldalú tapasztalatszerzéssel.
- Az élőlények iránti pozitív érzelmi viszonyulás, tisztelet és felelősségérzet kialakítása

A projekt során megvalósítandó feladataink: a házi és ház körüli állatokkal kapcsolatos ismeretek rendszerezése és elmélyítése

A projekt során kiemelten fejleszthető képességek pl: ismeretek bővítése, együttműködés, tolerancia, pozitív érzelmi azonosulás, rövidtávú és hosszútávú memória, finommotoros koordináció, szókincs bővítése, kifejezőkészség, anyanyelvi képességek, képzelet, kreativitás, problémamegoldó képesség, időrendi sorrend...

Munka jellegű tevékenységek

- önellátás, önkiszolgálás, önálló öltözködés
- segítség tekintetében: -kérés, -elfogadás, -nyújtás, megtapasztalása/megtapasztaltatása
- csoport rendjének fenntartása, pakolás
- tevékenységekhez szükséges átrendezésekben való részvétel
- a használt játékok elpakolása a csoportszobában és az udvaron
- pihenéskor az ágyak szét-, és összerendezése
- ágyneműk önálló fel-, és lehúzása
- naposi feladatok
- az Állatok világnapjára a kiválasztott állat megfestése
- Taktilis „varázsdoboz” készítése

Játék

Játék feltételeinek biztosítása

- (ötletek a játék
tevékenység
megsegítéséhez,
kiegészítő
eszközök
készítése)

- szabad levegőn tartózkodás és játék - időjárás függvényében
- szabad játék feltételeinek, zavartalanságának biztosítása
- a gyermekek önálló ötleteinek segítése, kreativitásuk támogatása, az adódó helyzetek maximális kihasználása
- az „agresszív” és/vagy „romboló” tevékenységek helyes irányba fordítása a játék sokszínűségét felhasználva, s egyúttal más alternatívák felajánlása, melyből a gyermek választhat
- a gyermekek játszó-csoportokba segítése

- találós kérdések (népmesével kapcsolatos személyek, foglalkozások, helyek...)
- Társasjátékok (Memory- állatok, Camelot, Túl az Óperencián...)
- Mi lennék, ha állat lennék? Miért?
- Állatok árnyékának felismerése doboz „televízióban” (diavetítő fényénél)

- **Igaz-hamis:** Rövid állításokat mondunk a gyerekeknek. Ha igaznak tartják, utánozzák, ha nem, akkor tiltakoznak: Pl. a kutya nyávog, - „Ez nem igaz!”
- **Őszi kirándulásból gyűjtött kincsek felismerése-** taktilis érzékelés fejlesztése (karton dobozban)

Külső világ tevékeny megismerése

- Alapvető környezet és természetvédelmi ismeretek

- Közvetlen környezetünk és az ott élő állatok megismerése (kirándulás és séta alkalmával)
- Állatok élőhelye és azok védelme
- Beszélgetőkör: az állatok hogyan, hol jelennek meg a mesében (Állatok világnapja október 4.)

<ul style="list-style-type: none"> • matematikai tapasztalatok, matematikai játékok 	<ul style="list-style-type: none"> • Halmazképzés különböző tulajdonságok alapján (kicsi-nagy, kisebb-nagyobb, egyforma, tollas, szőrös, ragadozó, növényevő, élőhely, lábak száma, téli álmot alszik-e...stb ... stb) • Látogatás Eszter néninél: a sündisznó, kutya, halak, papagáj és kanári élete • Érdekességek a világ állatairól • Különleges állatok a mesékben • Kedvenc plüssökkel matematikai műveletek végzése (pl.: hárman jóban vannak, még csatlakozik kettő, összevesznek és egy elmegy... mennyien maradnak?) <div data-bbox="850 801 1198 1122" style="text-align: center;"> </div>	
--	--	--

<p>Verselés, mesélés</p> <ul style="list-style-type: none"> • anyanyelvi játékok • beszélgető kör • drámajátékok 	<ul style="list-style-type: none"> • Meseösvény (október 2) • Találós kérdések¹ • Szólások, közmondások² • Mesék³: <ul style="list-style-type: none"> - Az állatok nyelvén tudó juhász (népmese) - Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje - Zelk Zoltán: A három nyúl (mesebörönd) - A kismalac és a farkasok - Grimm: A brémai muzsikusok - A vityilló (orosz népmese) (számlálás és dramatizálás) - Móra Ferenc: Sündisznócska lovagol • Versek⁴: <ul style="list-style-type: none"> - Csukás István: Sün Balázs - Fésűs Éva: A sündisznócska - Szabó Magda: Ki hol lakik? - Mentovics Éva: Őszi mondóka 	
--	---	--

**Rajzolás,
festés,
mintázás,
kézimunka**

- Sündisznó készítése agyagból és kis fadarabokból (esetleg napraforgó magból) gyúrással, sodrással, gömbölyítéssel (közben matematikai relációk gyakorlása)

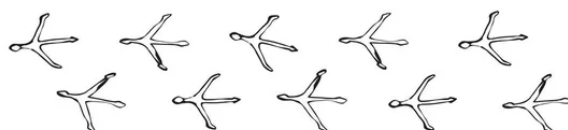
- Süni készítése papírtányérból festéssel és vágással (a helyes ollóhasználat elsajátítása)
- Állatok készítése tépéssel és ragasztással, mozaik technikával

Mozgás

- **a mindennapos testmozgás játécai, feladatai**

- Játékos, mindennapos testmozgás az udvaron
- Kirándulás az erdőben
- Lufifújós játék: Körben egymás kezét fogva nagy levegőt véve összeesik az általunk alkotott lufi, kifújáskor óriásira tágul (légzőgyakorlat)
- Járásgyakorlatok játékos állatutánnal (béka, medve, nyúl, tyúklépés, vágta, ügetés, ugratás, libasor, cicajárás...)

- Akadályok kerülgetése jobbról, balról, felülről, tolatással (téri irányok gyakorlása játék fogattal, ugrókötéll segítségével)
- Farkincafogó (kendőfogó)
- „Ha én cica volnék” (fogójáték a dal eléneklése után: „Egér, egér, ki a házból”)

**Ének-zene,
énekes játék,
gyermektánc**

- A bundám szőrös
- Egy kis malac
- Mackó, mackó ugorjál
- Mondóka:
 - Erre kakas, erre tyúk
 - Csip, csip csóka
 - Ugráljunk, mint a verebek
 - Gyí te paci, gyí, te ló
- Zenehallgatás:
 - állathangok felismerése
 - Kaláka Együttes: Nálatok, laknak-e állatok?
(<https://www.youtube.com/watch?v=3l3eWxw2pxw>)
 - Saint-Jaens: Az állatok farsangja
(<https://www.youtube.com/watch?v=1vvu145SNz4>)

MELLÉKLET:

I. Szólások

1. Lassú, mint a csiga.
2. Alvó róka nem fog nyulat.
3. Rókának róka a fia.
4. Sok fecske ősz jele.
5. Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka.
6. Örül, mint majom a farkának.
7. Szegény, mint a templom egere.
8. Eltűnik, mint szürke szamár a ködben.
9. Néz, mint borjú az új kapura
10. Itatja az egereket.
11. Él, mint hal a vízben.
12. Kutya-macska barátság.
13. Belejön, mint kiskutya az ugatásba.
14. Kutya baja.
15. Ne ébreszd fel az alvó oroszlánt!
16. A halat úszni tanítja.
17. Nyeli, mint kacska a nokedlit.

II. Találós kérdések

A bajusza égnek áll,
a borbélyhoz mégse jár.
A konyhában üldögél,
egeret fog, azzal él.
(macska)

Görbeszarvú nagy állat,
reggel, este tejet ad.
(tehén)

Varrni még senki se látta,
Mégis csupa tű a háta.
(sündisznó)

Zöld színű és fürge vagyok.
Hogyha farkam elvesztem,
nemsokára
lesz egy újabb, mivel újra
növesztem.
(gyík)

Fűben csúszik,
Fűben mászik,
Vízben siklik,
El nem ázik.
(kígyó)

Vízben élek, brekegek,
Ismertek-e gyerekek?
Szúnyoglábon élek,
A gólyától félek.
(béka)

Fúr-farag, de mégsem ács
kopog, mint a kalapács.
Fák orvosa, doktora,
erdőben az otthona.
(harkály)

Tó vizében lépeget, békák veszedelme,
Békát fog, és messze néz,
Fél lábon merengve
(gólya)

Az erdőket járja,
nevét kiabálja.
(kakukk)

Tollazatom színes, pompás,
megismétlem a mondókád.
(papagáj)

Sziklaszirten tanyázik,
Levegőben vadászik.
Csőre horgas, karma nagy,
Magas égből le-lecsap.
Szeme éles, nincs hibája,
Ő a madarak királya.
(sas)

Ágról ágra, fákról fára
Fürgén, vígan szökkenek,
Ám legvígabb akkor vagyok,
Hogyha diót törhetek.
Szeretem a mogyorót is,
A rügyet is megeszem!
Találjátok ki gyerekek,
Hogy mi lehet a nevem!
(mókus)

Icike-picike,
Ugrik, mint a fityfene.
(bolha)

Lassan vánszorogva mászom,
a házamat sose látom.
(csiga)

Szépnek tart felnőtt és gyerek,
pedig csúf hernyóból kelek.
(lepke)

Szürke színű a bundája,
hosszú, vékony farkincája,
finom sajt a vacsorája,
ravasz macska les reája.
(egér)

Éjjel, nappal hálót szövök,
és azon át föl-le jövök.
(pók)

Vízben élek, brekegek,
ismertek-e, gyerekek?
Szúnyoglábon élek, a gólyától félek.
(béka)

Icipici lánynak pettyes a ruhája,
Kezedre ül, elszáll,
S csak bámulsz utána.
(katicabogár)

Füvek sűrűjében barna zenész csücsül,
S lábával hegedül...
Cirr-cirr... száll a nóta,
Kora reggel óta.
(tücsök)

Fűszálak közt zöld bogár,
Meglapulva egyre vár.
Ha a fűszál megrezzen,
Nagyot ugrik, elrebben.
(szöcske)

Kity-koty, kity-koty kotyogok
milyen anyóka vagyok?
(tyúk)

Szemétdombon hetykén állok,
virradatkor kiabálok.
(kakas)

Forog-morog, füstölög,
Lábad elé sündörög.
Ha igazán szereted,
Ne adj neki kenyeret!

Csak jó csontot,
S nem lesz rá gondod.
(kutya)

Barlang mélye az én hazám,
Itt élem világom,
Télen alszom, nyáron meg a
Kerekerdőt járom.
Azt se bánám, ha az erdő
Csupa mézzé válna!
Bár nem tudom, hogy akkor majd
Hol terem a málna?
(medve)

Bömböl, pedig nem is fél,
ott él, ahol sosincs tél.
Szavannán, ha dombra kiáll,
világos, hogy ő a király!
(oroszlán)

Púp a hátán, de nem bánja,
sivatagot körbejárja.
(teve)

Pálmafalevelet eszem,
mert a nyakam hosszú nekem.
(zsiráf)

Behúzódik a sarokba
a hálóját szövi, fonja.
(pók)

Egész nyáron vígan él,
cirip, cirip, így zenél.
(tücsök)

Fürge állat, hogy is hívják,
Ugrál ágról, ágra,
Mogyorót gyűjt nagy serényen

a fa odújában.
(mókus)

Kicsi fehér házikó,
benne sárga kiscsikó.
Széttörött a házikó,
kiugrott a kiscsikó.
(csibe)

Lábon járó párna,
a gúnár a párja.
(liba)

Föld alatt sötétben ásom
éjjel-nappal a lakásom.
(vakond)

Fúrója nincs és
folyton fúr,
A föld alatt ő az úr.
(ürge)

Nincsen hangom,
nem beszélek,
tiszta vízben
vígan élek.
(hal)

Él egy állat erdőn, réten,
bezárja a házát télen.
Kimegy, hogyha itt a tavasz,
mégis, félig otthon marad.
(csiga)

Rózsaszínű picikígyó,
Lábak nélkül mozdul,
Füvek alatt, föld alatt
Alagutat fúr.
(giliszta)

Hét a pettyem,
bogár vagyok.
Ugye szeretsz engem?
Ha énekelsz,
meglebbentem
pipacspiros ingem.
(katica)

A füledbe zizegek,
meg is csíplek, ha lehet.
(szúnyog)

Icipici repülő,
Vizek fölött, bokrok között
Szita szárnyakon röpködő.
(szitakötő)

Nem csicsergő - zúgó
madár,
mindenféle szemétre száll,
hat fekete póklábával,
királynak is fejére száll.
(légy)

Rügyet, falevelet rágok,
négyévenként kárt
csinálok.
(cserebogár)

Icipici lámpa
világít az éjben,
Úgy repül, mint a levél
a szélben.
(szentjánosbogár)

Nedves orrával szimatol,
A gazdája után lohol.
Ő a húség mintaképe,

Házunk, családjunk őrzője.
(kutya)

Mindig mosdik,
de sosem törölközik.
(macska)

Istálló a lakása,
Asztala a jászola,
A sörelyét meg-megrázza,
Rányerít a friss szénára.
(ló)

Kedvelem a zsenge füvet,
lány akár a selyem.
Mek-mek, én csak annyit
mondok: kóstold meg a tejem.
(kecske)

Csengő cseng a nyakában,
Kint legel a határban.
Türelme nagy, orra pisze,
Puha gyapjú göndör szőre.
(bárány)

Turcsi orrú a mamám,
kunkori a farkincám.
(malac)

Fülem hosszú, bundám
selymes,
a farkincám pöttöm.
Húsvétkor a gyereksereg
nagyon várja a jöttöm.
(nyúl)

III. Mesék

Az állatok nyelvén tudó juhász

Ahogy mentem, mendegéltem, elmentem Pelegre, ott láttam jászolhoz kötözve a sok mesét, abból választottam ezt a legszebbiket.

Hol volt, hol nem volt, még az Óperencián is túlhan volt, az üveghegyen innen volt, kidőlt, bedőlt kemencének egy csepp oldala se volt, teli volt kaláccsal, egy se volt benne. Hát hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy juhász. Ahogy a juhait őrzötte az erdőben, meglátott messziről egy tüzet. Abban egy rettentő nagy kígyó sírt:

- Segítsél ki, te szegényember, jótét helyett jót várj; mert az én édesapám a kígyók királya, és megjutalmazza a te hűségedet.

Hát kapta a juhász, levágott egy karót, s azzal kivette a kígyót a tűzből. A kígyó elmászott egy darabon. Felemeltek ott ketten egy nagy követ. A kő alatt lyuk volt, azon lementek a föld alá, a kígyók királyához. Kérdezte a kígyók királya:

- Mit kívánsz, te szegényember, amiért a fiam életét megmentetted a haláltól?

Azt mondta a szegényember, csak azt kívánja, hogy az állatok nyelvét értse. A kígyók királya megadta, de egy feltétel alatt: hogy azt senkinek se merje elmondani, mert akkor azonnal meghal. Azzal visszajött az ember a földre. Ahogy hazafelé utazott, meglátott egy odvas fát. Ült azon két szarka. Azt mondta egyik a másiknak: ű

- Hej, ha tudnák az emberek, hogy mennyi pénz van ebben az odvas fában, milyen boldogok lennének belőle!

A juhász meghallotta, megjegyezte a fát. Elment haza. Később eljött szekérrel a pénzért, hazavitte. Nagygazda lett belőle. Elvette a számadó lányát. Az asszony mindig kérdezgette, hogy honnan van nekik ennyi pénzük. A juhász azt mondta:

- Ne kérdezd; az isten adta.

Odahaza, a szobában, a kemencenyakon ült két macska. Azt mondja az öreg macska a kis macskának, hogy mivel ő kisebb, s könnyen befér a kamrába, lopjon neki szalonnát. Erre a juhász elnevette magát. Kérdezte a felesége, hogy mit nevet. Elmondta, hogy az öreg macska mit mondott a kis macskának. Kérdezte a felesége, hogy honnan érti azt a beszédet.

- Ha te tudnád! De nem szabad megmondanom, mert akkor meghalok.

- Mindegy, csak mondjad meg! - mondta a felesége.

- Nem lehet! - kötötte magát a juhász.

De egyszer vásárra készültek. Az asszony ült a kanca lóra, az ember pedig a csődörre. Az asszony elmaradt egy kicsit. A csődör ekkor rányerített a kancára, hogy miért nem jön hamarább. Ez meg azt mondta:

- Könnyű neked, te csak azt a sovány embert viszed, én meg ezt a kövér asszonyt itt el!

A juhász ezt mind értette; megint elnevette magát. A felesége most is kérdezte, hogy mit nevet. Hát elmondotta, hogy mit mondott a csődör a kancának. Az asszony rákezdt, hogy mondja meg neki, honnan tudja ő megérteni az állatok nyelvét. De a juhász azt mondta, nem szabad mert mindjárt meghal, ha megmondja. Hazamentek. Odahaza a farkasok elmentek bárányt kérni a kutyáktól. A kutyák azt mondták, hogy nem lehet, azután mégis négyet odaigérték. De az öreg Bodri kutya azt mondta:

- Gyalázatosak, hogy meritek a gazdánk juhait odaadni?

A gazda ezt mind értette, a kutyákat szétkergette, csupán a Bodrinak adott egy nagy karéj kenyeret. Hát az asszony ismét kérdezte, honnan tudja ő megérteni az állatok nyelvét. A juhász azt mondta, ő meghal, ha megmondja. Az asszony erre azt mondotta, hogy mindegy, ha meghal is, csak mondja meg. Erre a juhász koporsót csináltatott, és belefeküdt. Még annyit mondott, hogy hadd adjon utoljára a Bodrinak egy darab kenyeret. De a Bodrinak nem kellett, mert nagyon szomorú volt, sajnálta a gazdáját. Hanem ekkor bement egy hetyke kakas, és nagy kényesen ette a kenyér darabot. Azt mondta a Bodri neki:

- Ó, te átkozott, gonosz állat, hogy esik jól a kenyér olyan kényelmesen, mikor a drága jó gazdánk most haldoklik?

De a kakas azt mondta:

- Te bolond! Te is olyan bolond vagy, mint a gazdád; nem tud egy asszonynak parancsolni. Ládd, énnekem hús feleségem van, mégis tudok mindegyiknek parancsolni.

Erre a juhász felugrott, jól megverte a feleségét, hogy többet nem kérdezte, honnan tudja az állatok nyelvét.

Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje

Mátraalján, falu szélén
lakik az én öreg néném,
melegszívű, dolgos, derék,
tőle tudom ezt a mesét.

Őzgidácska, sete-suta,
rátévedt az országútra,
megbotlott egy kidőlt fába,
eltörött a gida lába.

Panaszosan sír szegényke,
arra ballag öreg néne.
Ölbe veszi, megsajnálja,
hazaviszi kis házába.

Ápolgatja, dédelgeti,
friss szénával megeteti,
forrásvízzel megitatja,
mintha volna édesanyja.

Cili cica, Bodri kutya
mellé búvik a zugolyba,
tanultak ők emberséget,
nem bántják a kis vendéget.

Gyorsan gyógyul gida lába,
elmehetne az őzbálba,
vidám táncot ellejthetne,
de nincs hozzá való kedve.

Barna szeme bús-szomorún
csüng a távol hegykoszorún.
Reggel bíbor napsugarak
játszanak a felhők alatt.

Esti szellő ködöt kerget,
dombok, lankák üzengetnek:
"Vár a sarjú, gyenge hajtás,
gyere haza, gida pajtás!"

Könnybe lábad az őz szeme,
hej, nagyon is visszamenne,
csak az anyja úgy ne várná,
csak a nénét ne sajnálná!

Éjjel-nappal visszavágyik,
hol selyem fű, puha pászit,
tarka mező száz virága
őztestvérkét hazavárja.

Ahol mókus ugrabugrál,
kopácsol a tarka harkály,
vígan szól a kakukk hangja,
bábót cipel szorgos hangya.

Várja patak, várja szellő,
kék ég alján futó felhő,
harmatgyöngyös harangvirág,
vadárvácskák, kékek, lilák.

Öreg néne megsiratja,
vissza - dehogy - mégse tartja,
ki-ki lakjék hazájában,
őz erdőben, ember házban.

Kapuig is elkíséri,
visszatipeg öreg néni,
és integet, amíg látja:
"Élj boldogul, őzgidácska!"

Lassan lépdél, csendben ballag,
kattan ajtó, zörren ablak,
onnan lesi öreg néne,
kisgidája visszanéz-e.

Haszontalan állatkája,
egyre jobban szaporázza,
s olyan gyorsan, mint a villám,
fenn terem a mohos sziklán.

De a tetőn, hegygerincen
megfordul, hogy búcsút intsen:
"Ég áldjon, rét, kicsi csalit" -

s mint a szél, eliramodik.

Nyár elröppen, levél sárgul,
lepereg a vén bükkfárul,
hó borul már házra, rétre,
egyedül él öreg néne.

Újra kihajt fű, fa, virág,
nem felejtí a kisgidát,
fordul a föld egyszer-kétszer,
zörgetnek a kerítésen.

Kitekint az ablakrésen:
ki kopogtat vajon éjjel?
Hold ragyogja be a falut,
kitárja a kicsi kaput.

Ölelésre lendül karja:
kis gidácska meg az anyja
álldogál ott; beereszti,
szíve dobban, megismeri:

őzmama lett a kisgida,
az meg ott a gida fia.
Eltörött a mellső lába,
elhozta hát a kórházba,

hogv szemével kérve kérje:
gyógyítsa meg öreg néne,
puha gyolcsba bugyolálja,
ne szepegjen fiacskája.

S köd előtte, köd utána,
belevész az éjszakába.
Gida lábát két kezébe
veszi lágyan öreg néne.

Meg is gyógyul egykettőre,
felbiceg a dombtetőre,

s mire tölgyről lehull a makk,
a kicsi bak hazaballag.

Mátraalji falu széle,
kapuban ül öreg néne,
nincs egyedül, mért is volna?
Ha fú, ha fagy, sok a dolga.

Körülötte gidák, őzek,
látogatni el-eljönnek,
téli-nyáron, évről évre,
fejük hajtják az ölébe.

Falu népe is szereti,
kedves szóval becézgeti
öreg nénét, és azóta
így nevezik: Őzanyóka.

Piros pipacs, szegfű, zsálya
virít háza ablakába,
nagy köcsögben, kis csuporban
szivárványszín száz csokor van.

Egyiket Gál Péter hozta,
másikat meg Kovács Julcsa,
harmadikat Horváth Erzsi,
úttörő lesz valamennyi.

Vadvirágnak dal a párja,
énekszótól zeng a háza,
oly vidám a gyereknóta,
nevet, sír is Őzanyóka.

Mátraalján, falu szélén
lakik az én öreg néném,
melegszívű, dolgos, derék
mese őrzi arany szívét.

Gidára vár sós kenyérke,

kalácscipó aprónépre;
egyszer te is légy vendége,
itt a vége, fuss el véle!

Zelk Zoltán: A három nyúl

Egyszer régen, nagyon régen,
zúgó erdő közelében,
három nyulak összegyűltek,
selyemfüre települtek,
ottan se ültek sokáig,
talán csak egy fél óráig,
amikor felkerekedtek,
hogymár végre hazamennek,
egy szarka felettük szállott
s felkiáltott: -Mit csináltok?
Mit csináltok, három nyulak?
Úgy ültök ott, mint az urak --

- Úgy, úgy bizony, mint az urak! -
felelték a három nyulak.-
Ezután már urak leszünk,
ebédre rókahúst eszünk!
Nem fogjuk az időt lopni,
most indulunk rókafogni! -

Csacsi szarka, nem elhitte?
Repült is már, a hírt vitte,
s buta róka is elhitte.
De hát hogyan hitte volna,
akármilyen ravasz róka,
mert a szarka így kiáltott:

-Egy jegénye fölött szálllok,
mikor lenézek a földre,
három nyulak ülnek körbe.
Összebújva tanácskoznak -
Jaj, mekkora nyulak voltak!

Jaj, mekkora fejük, szájuk,
a medve egér hozzájuk!
Hát még miről beszélgettek?
Hogy eztán csak rókát esznek - -

Ennek a fele se móka!
Szedte is lábát a róka.
Futott ki az erdőszélre,
csak mielőbb odaérne!

Hát amint ott futott, szaladt,
szembe vele farkas haladt:
- Szaladj te is, komám, farkas,
jaj, mit láttam, ide hallgass!
az erdő közepén jártam,
most is borsószik a hátam,
sosem láttam ilyen szörnyet,
ottan ültek három szörnyek!
Három nyúl volt, és akkora,
fél méter is volt egy foga!
Hát még miről beszélgettek?
Hogy eztán csak farkast esznek -

No hiszen egyéb se kellett,
a farkas is futni kezdett,
a rókával versenyt futott,
majdnem az orrára bukott!
Addig futott, amíg szembe
nem jött vele egy nagy medve:
a medve így szólongatta:
-Hova szaladsz, farkas koma? -

- Medve komám, ne is kérdjed,
szaladj, ha kedves az élted!
Erdő közepiben jártam,
jaj, mit láttam,
jaj, mit láttam!
Három nyulak ottan ültek,
éppen ebédre készültek.

Akkora volt foguk, szájuk,
kisegérke vagy hozzájuk!
Hát még miről beszélgettek?
Hogy eztán csak medvét esznek! -

Egyébre se volt már kedve,
szaladni kezdett a medve.
Elöl róka, hátul medve,
közben a farkas lihegve.
Így szaladtak erdőszélre,
szomszéd erdő közepébe.
Szaporán szedték a lábuk,
szellő se érjen utánuk -

Amíg futottak lihegve,
egy vadász jött velük szembe.
Nézi is őket nevetve:
együtt szalad róka, medve -

-No hiszen, csak ne nevéssél,
vigyázz, nehogy bajba essél!
Szaladj inkább te is erre! -
kiáltott rája a medve. -

Az erdőben három szörnyek,
puska sem öli meg őket.
Három nyulak, de akkorák,
nem láttam még ilyen csodát! -

Szedte lábát a vadász is,
eldobta a puskáját is.
Ijedtében megfogadta,
most az egyszer érjen haza,
csak ne falják föl a szörnyek,
sohase vadászik többet -

Ezalatt a nyusziházban,
fűszálakból vetett ágyban
három nyuszi aludt szépen, összebújva békességben.

A kismalac és a farkasok

Volt egyszer egy kis malac, annak volt egy háza a nagy, rengeteg erdő közepén. Egyszer, amint ebben a kis házban főzögetett magában, odamegy egy ordas farkas, s beszél az ajtón:

- Eressz be, kedves kis malackám, nagyon hideg van idekint, fázom.
- Nem engedlek biz én, mert megeszel!
- Ereszd be hát legalább az egyik hátulsó lábam!

A kis malac beeresztette az egyik hátulsó lábát, hanem alattomban odatett egy nagy fazék vizet a tűzre.

Egy kis idő múlva megint megszólalt a farkas:

- Ugyan kedves kis malackám, ereszd be a másik hátulsó lábamat is!

A kis malac beeresztette azt is, de a farkas azzal sem érte be, és egy kis idő múlva megint beszólott:

- Kedves kis malackám, ereszd be a két első lábam is.

A kis malac beeresztette a két első lábát is, de a farkasnak az sem volt elég, megint megszólalt:

- Édes, kedves kis malackám, eressz be már egészen, majd meglátod, hogy egy ujjal sem nyúlok hozzád.

Erre a kis malac egy zsákot szépen odatett a nyíláshoz, hogy amikor a farkas jön, háttal befelé, egyenesen abba menjen be, és azzal beeresztette. A farkas csakugyan a zsákba farolt be, a kis malac sem volt rest, hirtelen bekötözte a zsák száját, lekapta a tűzről a nagy fazék forró vizet, és leforrázta vele a farkast, azután gyorsan felmászott egy nagy fára. A farkas egy darabig ordított, mert a forró víz úgy levitte a szőrét, hogy egy szál sem

2

maradt rajta, azután addig hánytá-vetette magát, míg végül kioldódott a zsák szája. Kibújt belőle, szaladt egyenesen segítséget hozni. Vissza is jött nemsokára vagy tizedmagával, elkezdtek keresni a kis malacot. Addig s addig keresték, míg valamelyik csakugyan meglátta a fa tetején. Odamentek a fa alá, elkezdtek tanakodni, hogy mitévők legyenek, mi módon fogják meg a kis malacot, mert egyik se tudott a fára fölmászni. Nagy sokára aztán arra határozták magukat, hogy egymás hátára állnak mindnyájan, úgy aztán a legfelső majd csak eléri. El is kezdtek egymás hátára felmászni, a kopasz maradt legalól, mert félt feljebb menni. Így a többi mind az ő hátán volt.

Már olyan magasan voltak, hogy csak egyetlenegy hiányzott, hogy elérjék a kis malacot, az az egy is elkezdett már

mászni felfelé. Akkor a kis malac hirtelen elkiáltotta magát:

- Forró vizet a kopasznak! Forró vizet a kopasznak!

A kopasz megijedt, kiugrott a többi alól, a sok farkas mind lepotyogott, kinek lába, kinek nyaka tört ki, a kopasz pedig úgy elszaladt, hogy sose látták többet.

A kis malac szépen leszállott a fáról, hazament, a farkasok pedig még csak a háza felé se mertek menni többet.

Grimm: A brémai muzsikuskok

Egy szamár, amelyik mindig buzgón dolgozott, megneszelte, hogy a gazdája el akarja adni a hentesnek. Jobbnak látta hát, ha kereket old.

Találkozott egy kutyával, amelyiknek kitették a szűrét, mert már megöregedett, s nem tudta őrizni a gazda nyáját. Elhatározták, hogy együtt maradnak. Valahogyan azonban egy kis pénzt kellett keresniük, ha enni akartak.

- Én tudok iázni! - mondta a szamár -, te meg ugatni. Énekelhetnénk kórusban!

Ahogy mondták, úgy is tettek, elindultak a legközelebbi város, Bréma felé, ahol híres kórus működött.

Útközben csatlakozott hozzájuk egy macska és később egy kakas is.

Mikor leszállt az este, még mindig az erdőben jártak, nagyon messzire a várostól.

Szálláshelyet kerestek, találtak is egy kivilágított kunyhót. A kunyhó négy rettenetes bandita búvóhelye volt, akik éppen bőséges vacsorához készültek. A nyál is kicsordult a négy éhes állat szájából.

Azt találták ki, hogy egymás nyakába állnak, aztán mindnyájan egyszerre fognak kiabálni.

Meg is tették, mire a betyárok azt hitték, hogy valami borzalmas szörnyeteg támadta meg őket, és hanyatt-homlok menekültek. Az állatok pedig elfogyasztották a vacsorát, és nyugovóra tértek.

Az éjszaka közepén az egyik betyár visszament, hogy körülméleljen. Hirtelen

észrevette, hogy felvillan két sárga pont, aztán azt érezte, hogy megkarmolják. Valaki ordítani kezdett fölötte - a kakas kukorékol -, de a betyár azt hitte, hogy a ház ura

kiabál a zsandárokért. A kutya megharapta, a szamár pedig egy rúgással kipenderítette.

A betyárok ezután úgy eliszkoltak, hogy azóta is futnak, ha meg nem álltak.

A vityilló

Állt a mezőn egy kis vityilló. Odaszáll a fényeske-legyecske, s bekopogtat:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Senki sem felel. Berepül fényeske-legyecske, s betelepszik.

Odaszökik ugri-bugri bolha:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Én, fényeske-legyecske. Hát te ki vagy?

Én az ugri-bugri bolha.

Gyere, lakjál velem!

Beszökik az ugri-bugri bolha, s most már ketten laknak.

Odarepül a dunnyog-szúnyog:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Én, fényeske-legyecske, meg az ugri-bugri bolha. Hát te ki vagy?

Én a dunnyog-szúnyog.

Gyere, lakjál velünk!

Most már hárman laknak.

Odasurran serényke-egérke:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Én, fényeske-legyecske, meg az ugri-bugri bolha, meg a dunnyog-szúnyog. Hát te ki vagy?

Serényke-egérke.

Gyere, lakjál velünk!

Most már négyen laknak.

Odaugrik breke-béka:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Fényeske-legyecske meg az ugri-bugri bolha meg a dunnyog-szúnyog, serényke-egérke.

Hát te ki vagy?

Én a breke-béka.

Gyere, lakjál velünk!

Most már öten laknak.

Odajön az alamuszi-nyuszi:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Fényeske-legyecske, meg az ugri-bugri bolha, meg a dunnyog-szúnyog, serényke-egérke meg a breke-béka. Hát te ki vagy?

Alamuszi-nyuszi.

Gyere, lakjál velünk!

Most már hatan laknak.

Odaszalad a csalóka-róka:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Fényeske-legyecske, meg az ugri-bugri bolha, meg a dunnyog-szúnyog, serényke-egérke meg a breke-béka, alamuszi-nyuszi. Hát te ki vagy?

Én? A csalóka-róka.

Gyere, lakjál velünk!

Most már heten laknak.

Odasompolyog a vityillóhoz az ordas-farkas a bokros sűrűségből:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Fényeske-legyecske, meg az ugri-bugri bolha, meg a dunnyog-szúnyog, serényke-egérke meg a breke-béka, alamuszi-nyuszi, meg a csalóka-róka. Hát te ki vagy?

Én az ordas-farkas, bokros sűrűségből.

Gyere, lakjál velünk!

Ott éltek, jól éltek.

Odacammog a vityillóhoz a medve, s bekopogtat:

- Kis kunyhó, vityilló! Ki lakik a vityillóban?

Fényeske-legyecske, meg az ugri-bugri bolha, meg a dunnyog-szúnyog, serényke-egérke meg a breke-béka, alamuszi-nyuszi, s a csalóka-róka, meg az ordas farkas, bokros sűrűségből. Hát te ugyan ki vagy?

Én a medve! Mind megeszlek! Ráfekszem a vityillóra, s összetörlek!

Megrémültek, s kirohantak a vityillóból. A medve pedig rácsapott talpával a kunyhóra, s pozdorjává zúzta.

Móra Ferenc: Sündisznócska lovagol

Mackó bácsi alig törölte meg a száját a délebed után, kifeküdt a napra szundítani egy kicsit. Már éppen lecsukódott a szeme, mikor hallja, hogy két cinegemadár beszélget a feje fölött a bükkfaágon.

Azt kérdi az egyik cinege:

- Csin-csin-csin-csincsere, mi az újság erre?

Azt mondja rá a másik:

- Nincs erre, nincs erre, nincs erre. Ami van is, kicsit ér, kicsit ér, kicsit ér: medvén lovagol a sündisznócska.

Mackó úgy felugrott erre az újságra, mintha egy kaptár méhecske csípte volna meg.

- Hej, mordédom adta, mit locsogsz, cinege húgom? Mindjárt hátra kötöm a sarkadat! Cinege húgom nem ijedt meg:

- Szörnyű szél, míg el nem áll, Mackó bácsi, hanem én nem ijedek ám meg tőle.

Sündisznócskától hallottam, hogy ő medvén szokott lovagolni. Vele vessen számat, Mackó bácsi.

- No, majd beszélek én a fejével, csak várjatok vissza! Idehozom azt a rossz portékát, előttetek vallja be, hogy nem mondott igazat.

Nagy dörmögve ballagott el az erdőszélre, ott lakott a sündisznócska, föld alatt a kastélyában. Most éppen kint ült a küszöbön, a tuskéit fésülgette egy nagy fenyőtobozzal. Ahogy meglátta a medvét, már messziről hujjángatott elébe:

- Isten hozta, bátyámuram, jaj de örülök, hogy látom! Hogymint szolgál drága egészsége?

- No, csak hagyd el azt az édeskés beszédet - dörmögött a medve -, egy kis számadásom volna veled.

- Ráérünk még, Mackó bácsi, arra is. Tessék előbb falatozni valamit. Van egy kis békabecsináltam, maradék egérpecsenyém.

- Hiába pergeted úgy a nyelved, te szeleverdi! Azt mondd meg inkább, mióta szoktál te medvén lovagolni?

Jaj, milyen jót nevetett erre a sündisznócska! Hármat is hemperedett kacagtában.

- Ej, haj, de tréfás kedve van urambátyámnak! Hát már hogy lovagolnék én medvén, amikor azt se tudom, hogy mi az a lovaglás.

Megint erőt vett rajta a nevetés, hogy csak úgy reszketett bele a tuskéje, de a mackó mérge csak nem engedett.

- Nagy kópé vagy te, öccse! Te mesélted a cinegének, hogy énrajtam szoktál lovagolni? Sündisznócska elvisította magát:

- É-é-én? Azt se tudom, micsoda Isten teremtése az a cinege? Isszák azt, vagy eszik?

- Ne bomolj, lánchordta, mert mindjárt megrázom a füled.

- Jaj, Mackó bácsi!

- Gyere velem a cinegéhez, a szemébe mondjad neki, hogy nem mondott igazat, mert te nem mondtad, hogy medvén szoktál lovagolni.

- Megyek már, Mackó bácsi, megyek, ahová parancsolja, csak a fülemnek hagyjon békét! Elöl baktatott a medve, mellette gurult a sündisznócska. Nem mert szólni szegényke, egy mukkot se, csak a szeme villogott, merre lehet elinalni. Kapta magát, egyszer csak elmaradt, begurult a bozótba. De a medve, hogy nem hallotta a csörtetést maga mögött, mindjárt visszafordult:

- Hol bujkálsz már megint, te kis gombolyag?

- Jaj, jaj, Mackó bácsi - könyörgött sündisznócska - nem győzöm én már a menést.

Vegyen föl egy kicsit a hátára!

A medve gondolkozóba esett. Ha a sündisznócska nem bír tovább menni, akkor ő szégyenben marad a cinege előtt. Hát inkább a hátára vette. Hát ahogy tovább mennek, mendegélnek, egyszer csak megint eljajdítja magát sündisznócska a medve hátán:

- Jaj, jaj, Mackó bácsi, ez így nem jó lesz, mert én innen legurulok, kitörök a nyakam. Pedig kár lesz érte, mert csak ez az egy van. Engedje meg, hogy ide erősíthessem magam.

- Szaporán, hékás, mert várnak a cinegék!

Az erdőben a fák tele voltak növe iszalaggal. Az iszalag olyan futó növény, mint a borostyán. Erős, szívós a szára, mint a zsinor. Erről szakajtott le sündisznócska egy hosszú ágat, azt a medve szájába tette, mint ló szájába a zabolát. A két végét meg a kezébe vette, mint a kantárt.

- Mehetünk már, Mackó bácsi!

Kisvártatva megint megszólal sündisznócska.

- De sajnálom én magát, lelkem Mackó bácsi, hogy úgy csípi a legyek. Mit szólna hozzá, ha elhajtogatnám őket egy mogyorófavesszővel?

- Jól tennéd, öcsikém!

Sündisznócskának se kellett több biztatás, letört egy mogyorófa suhogót és olyanokat húzott vele az urabátyja füle tövére, hogy csak úgy sajgott.

- Hagyd abba, öcsém, itthon vagyunk már! No, híres cinegék, merre vagytok? Most válik meg, ki mondott igazat.

Jöttek a cinegék, nem is ketten, hanem tizenketten, hogy hírért hallották, mi készül Mackóéknál. De olyan csúfolódást még nem hallott az erdő, mint most.

- Nini, jön a sündisznócska medveháton!

- Medvelónak párja nincs!

- Gyí hő, gyí hő, medve koma, sündisznócska háttas lova!

A rászédett mackó lehajította sündisznócskát a hátáról s nagy maga szégyenletében úgy bebújt a barlangjába, hogy tavaszig hír se jött felőle. Sündisznócskának pedig soha életében nem esett még olyan jól a békabecsínált meg az egérpecsenye, mint akkor.

IV. Versek

Csukás István: Sün Balázs

Erdőszélen, erdőszéli

tölgy tövében volt egy ház.

Abban lakott hét süntestvér:

Sün Aladár,
Sün Piroska,
Sün Adorján,
Sün Dorottya,
Sün Demeter,
Sün Tihamér
s a legkisebb:
Sün Balázs.

Hogyha jól bevacsoráztak
Szűk lett nékik az a ház,
S előfordult ilyenkor,
Hogy kívül rekedt Sün Balázs.

Furakodott, nyomakodott
Morgott, perelt dühöngve
Semmit se ért, mit tehetett,
Lefeküdt a küszöbre

Telt az idő, múlt az idő
Éjre éj és napra nap
Egyre többször fordult elő,
hogy a házból a legkisebb kimaradt.

„Ebből elég! Torkig vagyok!”
kiáltott fel Sün Balázs
„Sokan vagyunk,
s kicsi nekünk ez a ház”.

„Éppen ezért én elmegyek
Szerbusz néktek hat testvér
Sün Aladár,
Sün Piroska,
Sün Adorján,
Sün Dorottya,
Demeter és Tihamér!”

Miután így elbúcsúzott

Fogta magát, elindult
Lába nyomán
Porzott a vén gyalogút.

Így baktatott, így poroszkált
Szomszéd tölgyig meg sem állt
Ottan aztán sürgött, forgott,
Árkot ásott, falat emelt,
Tetőt ácsolt, ajtót szegelt,
És mire a nap leszállt,
Épített egy kalyibát.

„Így ni! - mondta - most már végre kényelmesen alhatok!
Nem tolnak ki
a küszöbre a nagyok!”

Falevélből ágyat vetett
Kényelmeset,
belé feküdt s hortyogott
hogy csörögtek
s remegtek az ablakok.

Éjfél tájban vihar támadt
Hajlítgatta a vén fákat
Fújt a szél nagy zajjal ám
S arra ébredt, hogy zörögnek
A kalyiba ajtaján.

„Ki az? - szólt ki fogvacogva -
Ki kopogtat éjnek idején?”
„Mi vagyunk az - szóltak kintről
Mi vagyunk a hat testvér
Sün Aladár,
Sün Piroska,
Sün Adorján,
Sün Dorottya,
Demeter és Tihamér!”

„Elvitte a szél a házunk,

engedjél be,
ázunk-fázunk idekinn,
csurom víz a kabát rajtunk
és az ing!"

„Jól van, jól van
- szólt Sün Balázs -
Jövök már”
S fordult a kulcs, nyílt a zár.

Betódultak mind a hatan
Tele lett a kalyiba
Kérdezte is Sün Tihamér:
„Mondd csak testvér,
nincs csak ez az egy szoba?”

Lefeküdtek, elaludtak
S arra ébredt Sün Balázs:
Újra kicsi lett a ház!
Mert az éjjel ide-oda lökődve
Kiszorult a küszöbre.

„Ejnye! - mondta fejukarva -
Mit tehetnék? Megnövök!
S akkor talán nem lesz ágyam,
Nem lesz párnám a küszöb!”

Fésűs Éva: A sündisznócska

Tegnap korán esteledett,
Sündisznócska ágyat vetett.
Ágyat vetett az avarba,
Kicsinyeit betakarta.
Fújhat a szél szakadatlan,
Melenget a moha paplan,
Jó puha a földi fészek,
Aludjatok kistüskések.

Szabó Magda: Ki, hol lakik?

Hátán tarka csíkcscska, hol lakik a gyíkcscska?
Nem lakik az szobában, hanem kövek zugában,
ki-kipislog, nézeget, lesi a szép kék eget,
mert ha süt a napocska, napozik a gyíkcscska.

Hát a róka hol lakik? A lakása róka-lik.
Oda búvik ha esik, ha vadászok kergetik.
Benn a lyukban megpihen, amikor elfárad,
csirkehúsról mesélget három kisfiának.

Hát a kis sün hol lakik? Falevél alatt.
Be sötét a lakása, sosem éri nap.
Hogyha álmos, lefekszik, van jó moha-ágya,
álmos kis feje alatt falevél a párna.

Hát a gólya hova fészkel? Kémény tetejére!
Hogyha lenéz meglátja, mi fő lenn ebédre.
Benn a házban levest esznek, meg túrós puliszkát,
ő mást ad a két fiának: békát meg gilisztát.

Hát a mackó hol lakik? Házát hol leled?
Óriási kertje van: zúgó rengeteg.
Télen, hogyha szél dudál, barlangjában szundikál,
nyáron járja a hegyet, édes málnát szedeget.

Hol lakik a méhecske? Háza be fura!
Nincsen annak ablaka, csak egy kapuja!
Úgy hívják, hogy méhkaptár, nemcsak ház, de mézraktár:
amit hord a méhecske, ott gyűlik a mézecske.

Hol lakik a halacska? A lakása tavacska,
tenger, folyó, kék patak, lent lakik a víz alatt.
Vízben alszik vízben kel, vízi nótát énekel,
vízből van a párnája, buborék a labdája.

Hát a bagoly lakása? Egy vén tölgyfa odvába'.
Ott lakik a homályba', nincsen neki lámpája.
Akkor indul vadászni, ha eljő az éjjel,
nézi-nézi az erdőt, óriás szemével.

Hát a csiga hol lakik? Hátán a lakása,
ha elindul sétálni, vele megy a háza.
Kövön- földön gyalogol, fűszál a hintája,
tapogatja az utat két kis szarvacskája!

Az őzike merre él? Vajon hol lakik?
Ágyát erdő közepén pázsitból vetik.
Ha a tisztáson suhan, szél sem ér nyomába,
Bársony fűvön illan át barna kis patája.

Hát a nádirigónak merre van a háza?
Sűrű nádas rejtekén fészek a lakása.
Hogyha szél fú, leng a nád, susog a sás nótát,
s mint bölcsőben, rengenek a rigófiókák.

Mentovics Éva: Őszi mondóka

Piros alma, sárga körte,
ha lehuppan, zsupsz, a földre,
ne szomorkodj, nem vész kárba,
ha egy süni megtalálja.

